

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం
॥ చతుర్థస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ చతుర్థస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

మైత్రేయ ఉవాచ

ఇతి సందిశ్య భగవాన్ బార్హిషదైరభిపూజితః ।

పశ్యతాం రాజపుత్రాణాం తత్రైవాంతర్థధే హరః ॥ 1 ॥

రుద్రగీతం భగవతః స్తోత్రం సర్వే ప్రచేతసః ।

జపంతస్తే తపస్తేపుర్వరాణామయుతం జలే ॥ 2 ॥

ప్రాచీనబర్హిషం క్షత్తః కర్మస్వాసక్తమానసం ।

నారదోఽధ్యాత్మతత్త్వజ్ఞః కృపాలుః ప్రత్యబోధయత్ ॥ 3 ॥

శ్రేయస్త్యం కతమద్రాజన్ కర్మణాఽఽత్మన ఈహసే ।

దుఃఖహానిః సుఖావాప్తిః శ్రేయస్తన్నేహ చేష్యతే ॥ 4 ॥

రాజోవాచ

న జానామి మహాభాగ పరం కర్మాపవిధధీః ।

బ్రూహి మే విమలం జ్ఞానం యేన ముచ్యేయ కర్మభిః ॥ 5 ॥

గృహేషు కూటధర్మేషు పుత్రదారధనార్థధిః ।

న పరం విందతే మూఢో భ్రామ్యన్ సంసారవర్తసు ॥ 6 ॥

నారద ఉవాచ

భో భోః ప్రజాపతే రాజన్ పశూన్ పశ్య త్వయాధ్వరే ।
సంజ్ఞాపితాంజీవసంఘాన్ నిర్ఘ్నేన సహస్రశః ॥ 7 ॥

ఏతే త్వాం సంప్రతీక్షంతే స్మరంతో వైశసం తవ ।
సంపరేతమయఃకూటైశ్చిందంతు్యత్థితమన్యవః ॥ 8 ॥

అత్ర తే కథయిష్యేఽముమితిహాసం పురాతనం ।
పురంజనస్య చరితం నిబోధ గదతో మమ ॥ 9 ॥

ఆసీత్పురంజనో నామ రాజా రాజన్ బృహచ్చవాః ।
తస్యావిజ్ఞాతనామాఽఽసీత్సఖావిజ్ఞాతచేష్టితః ॥ 10 ॥

సోఽన్వేషమాణః శరణం బభ్రామ పృథివీం ప్రభుః ।
నానురూపం యదావిందదభూత్స విమనా ఇవ ॥ 11 ॥

న సాధు మేనే తాః సర్వా భూతలే యావతీః పురః ।
కామాన్ కామయమానోఽసౌ తస్య తస్యోపపత్తయే ॥ 12 ॥

స ఏకదా హిమవతో దక్షిణేష్వథ సానుషు ।
దదర్శ నవభిర్ద్వార్యైః పురం లక్ష్మితలక్షణాం ॥ 13 ॥

ప్రాకారోపవనాట్టాలపరిఘైరక్షతోరణైః ।
స్వర్ణరౌప్యాయుషైః శృంగైః సంకులాం సర్వతో గృహైః ॥ 14 ॥

నీలస్ఫటికవైదూర్యముక్తామరకతారుణైః ।
క్లప్తహర్యస్థలీం దీప్తాం శ్రియా భోగవతీమివ ॥ 15 ॥

సభాచత్వరథ్యాభిరాక్రీడాయతనాపణైః ।
చైత్యధ్వజపతాకాభిర్యుక్తాం విద్రుమవేదిభిః ॥ 16 ॥

పుర్యాస్తు బాహ్యోపవనే దివ్యద్రుమలతాకులే |
నదద్విహంగాలికులకోలాహలజలాశయే || 17 ||

హిమనిర్ద్ధరవిప్రుష్మత్కుసుమాకరవాయునా |
చలత్ప్రవాళవిటపనలినీతటసంపది || 18 ||

నానారణ్యమృగవ్రాతైరనాబాధే మునివ్రతైః |
ఆహూతం మన్యతే పాంథో యత్ర కోకిలకూజితైః || 19 ||

యదృచ్ఛయాఽఽగతాం తత్ర దదర్శ ప్రమదోత్తమాం |
భృత్యైర్దశభిరాయాంతేమేక్షైకశతనాయకైః || 20 ||

పంచశీర్షాహినా గుప్తాం ప్రతీహారేణ సర్వతః |
అన్వేషమాణామృషభమప్రౌఢాం కామరూపిణీం || 21 ||

సునాసాం సుదతీం బాలాం సుకపోలాం వరాననాం |
సమవిన్యస్తకర్ణాభ్యాం బిభ్రతీం కుండలశ్రియం || 22 ||

పిశంగనీవీం సుశ్రోణీం శ్యామాం కనకమేఖలాం |
పద్భ్యాం క్వణద్భ్యాం చలతీం నూపురైర్దేవతామివ || 23 ||

స్తనౌ వ్యంజితకైశోరౌ సమవృత్తౌ నిరంతరౌ |
వస్త్రాంతేన నిగూహంతీం వ్రీడయా గజగామినీం || 24 ||

తామాహ లలితం వీరః సవ్రీడస్మితశోభనాం |
స్నిగ్ధేనాపాంగపుంఖేన స్పృష్టః ప్రేమోద్భృమద్భృవా || 25 ||

కా త్వం కంజపలాశాక్షి కస్యాసీహ కుతః సతి |
ఇమాముప పురీం భీరు కిం చిక్వీర్షసి శంస మే || 26 ||

క ఏతేఽనుపథా యే త ఏకాదశ మహాభటాః |
ఏతా వా లలనాః సుభ్రు కోఽయం తేఽహిః పురఃసరః || 27 ||

త్వం ప్రీర్భవాన్యస్యథ వాగ్రమా పతిం
విచిన్వతీ కిం మునివద్రహో వనే |
త్వదంఘ్రికామాప్తసమస్తకామం
క్వ పద్మకోశః పతితః కరాగ్రాత్ || 28 ||

నాసాం వరోర్వన్యతమా భువిస్స్పృక్
పురీమిమాం వీరవరేణ సాకం |
అర్హస్యలంకర్తుమదభ్రకర్మణా
లోకం పరం శ్రీరివ యజ్ఞపుంసా || 29 ||

యదేష మాపాంగవిఖండితేంద్రియం
సప్రీడభావస్మితవిభ్రమద్భువా |
త్వయోపసృష్టో భగవాన్ మనోభవః
ప్రబాధతేఽథానుగృహాణ శోభనే || 30 ||

త్వదాననం సుభ్రు సుతారలోచనం
వ్యాలంబి నీలాలకవృందసంవృతం |
ఉన్నీయ మే దర్శయ వల్గువాచకం
యద్వీడయా నాభిముఖం శుచిస్మితే || 31 ||

నారద ఉవాచ
ఇత్థం పురంజనం నారీ యాచమానమధీరవత్ |
అభ్యనందత తం వీరం హసంతీ వీర మోహితా || 32 ||

న విదామ వయం సమ్యక్కర్తారం పురుషర్షభ |
ఆత్మనశ్చ పరస్యాపి గోత్రం నామ చ యత్యతం || 33 ||

ఇహోద్య సంతమాత్మానం విదామ న తతః పరం ।
యేనేయం నిర్మితా వీర పురీ శరణమాత్మనః ॥ 34 ॥

ఏతే సఖాయః సఖ్యో మే నరా నార్యశ్చ మానద ।
సుప్తాయాం మయి జాగర్తి నాగోఽయం పాలయన్ పురీం ॥ 35 ॥

దిష్ట్యాఽఽగతోఽసి భద్రం తే గ్రామ్యాన్ కామానభీష్ససే ।
ఉద్వహిష్యామి తాంస్తేఽహం స్వబంధుభిరరిందమ ॥ 36 ॥

ఇమాం త్వమధితిష్ఠస్వ పురీం నవముఖీం విభో ।
మయోపనీతాన్ గృహ్లానః కామభోగాన్ శతం సమాః ॥ 37 ॥

కం ను త్వదన్యం రమయే హ్యరతిజ్ఞమకోవిదం ।
అసంపరాయాభిముఖమశ్వస్తనవిదం పశుం ॥ 38 ॥

ధర్మో హ్యత్రార్థకామౌ చ ప్రజానందోఽమృతం యశః ।
లోకా విశోకా విరజా యాన్న కేవలినో విదుః ॥ 39 ॥

పితృదేవర్షిమర్త్యానాం భూతానామాత్మనశ్చ హ ।
క్షేమ్యం వదంతి శరణం భవేఽస్మిన్ యద్గృహశ్రమః ॥ 40 ॥

కా నామ వీర విఖ్యాతం వదాన్యం ప్రియదర్శనం ।
న వృణీత ప్రియం ప్రాప్తం మాదృశీ త్వాదృశం పతిం ॥ 41 ॥

కస్యా మనస్తే భువి భోగిభోగయోః
స్త్రీయా న సజ్జేద్భుజయోర్మహాభుజ ।
యోఽనాథవర్గాధిమలం ఘృణోద్ధత -
స్మితావలోకేన చరత్యపోహితుం ॥ 42 ॥

నారద ఉవాచ

ఇతి తౌ దంపతీ తత్ర సముద్య సమయం మిథః |
తాం ప్రవిశ్య పురీం రాజన్ ముముదాతే శతం సమాః || 43 ||

ఉపగీయమానో లలితం తత్ర తత్ర చ గాయకైః |
క్రీడన్ పరివృతః స్త్రీభిర్హృదినీమావిశచ్ఛుచౌ || 44 ||

సప్తోపరి కృతా ద్వారః పురస్తస్యాస్తు ద్వే అధః |
పుథగ్విషయగత్యర్థం తస్యాం యః కశ్చనేశ్వరః || 45 ||

పంచ ద్వారస్తు పౌరస్థ్యా దక్షిణైకా తథోత్తరా |
పశ్చిమే ద్వే అమూషాం తే నామాని నృప వర్ణయే || 46 ||

ఖద్యోతాఽఽవిర్ముఖీ చ ప్రాగ్ద్వారావేకత్ర నిర్మితే |
విభ్రాజితం జనపదం యాతి తాభ్యాం ద్యుమత్సఖః || 47 ||

నలినీ నాలినీ చ ప్రాగ్ద్వారావేకత్ర నిర్మితే |
అవధూతసఖస్తాభ్యాం విషయం యాతి సౌరభం || 48 ||

ముఖ్యా నామ పురస్తాద్ ద్వాస్తయాఽఽపణబహూదనౌ |
విషయౌ యాతి పురరాద్రసజ్ఞవిపణాన్వితః || 49 ||

పితృహూర్ప్పప పుర్యా ద్వార్దక్షిణేన పురంజనః |
రాష్ట్రం దక్షిణపంచాలం యాతి శ్రుతధరాన్వితః || 50 ||

దేవహూర్నామ పుర్యా ద్వా ఉత్తరేణ పురంజనః |
రాష్ట్రముత్తరపంచాలం యాతి శ్రుతధరాన్వితః || 51 ||

ఆసురీ నామ పశ్చాద్ ద్వాస్తయా యాతి పురంజనః |
గ్రామకం నామ విషయం దుర్మదేన సమన్వితః || 52 ||

నిర్మతిర్నామ పశ్చాద్ ద్వాస్తయా యాతి పురంజనః |
వైశసం నామ విషయం లుబ్ధకేన సమన్వితః || 53 ||

అంధావమీషాం పౌరాణాం నిర్వాక్పేశస్కృతావృభౌ |
అక్షణ్వతామధిపతిస్తాభ్యాం యాతి కరోతి చ || 54 ||

స యర్హంతఃపురగతో విషూచీనసమన్వితః |
మోహం ప్రసాదం హర్షం వా యాతి జాయాత్మజోద్భవం || 55 ||

ఏవం కర్మసు సంసక్తః కామాత్మా వంచితోఽబుధః |
మహిషీ యద్యదీహేత తత్తదేవాన్వవర్తత || 56 ||

క్వచిత్పిబంత్యాం పిబతి మదిరాం మదవిహ్వలః |
అశ్నంత్యాం క్వచిదశ్నాతి జక్షంత్యాం సహ జక్షితి || 57 ||

క్వచిద్ధాయతి గాయంత్యాం రుదత్యాం రుదతి క్వచిత్ |
క్వచిద్ధసంత్యాం హసతి జల్పంత్యామను జల్పతి || 58 ||

క్వచిద్ధావతి ధావంత్యాం తిష్ఠంత్యామను తిష్ఠతి |
అను శేతే శయానాయామన్వాస్తే క్వచిదాసతీం || 59 ||

క్వచిచ్ఛృణోతి శృణ్వంత్యాం పశ్యంత్యామను పశ్యతి |
క్వచిజ్ఞిప్నుతి జిప్నుంత్యాం స్పృశంత్యాం స్పృశతి క్వచిత్ || 60 ||

క్వచిచ్ఛ శోచతీం జాయామనుశోచతి దీనవత్ |
అను హృష్యతి హృష్యంత్యాం ముదితామను మోదతే || 61 ||

విప్రలబ్ధో మహిష్యైవం సర్వప్రకృతివంచితః |
నేచ్ఛన్ననుకరోత్యజ్ఞః క్లైబ్యాత్మీడామృగో యథా || 62 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
చతుర్థస్కంధే పురంజనోపాఖ్యానే పంచవింశోఽధ్యాయః ||